

A. D.

CONSTITUTIO PROPRIETATIS,

Approbante Ampl. FACULT. PHILOS.
Aboënsi,

DISSERTATIONE GRADUALI
ADUMBRATA,

Quam

SUB PRÆSIDIO

Viri Pl. Reverendi & Amplissimi

M. AND. WANOCHII,

Philos. Pract. Professoris Regii
& Ordinarii,

Publico Examine modeste offert

MICHAEL LITHOVIVS,
O-Bothn.

In Auditorio Maximo, die 13. Maji,

Anno 1693.

Impr. apud Jo. L. WALLIUM.

NOBILISSIMO DOMINO,
*Et quæ merita in Patriam, Remq; inprimis
literariam vere Amplissimo,*

DN. ERICO
Sigerstede/

Regii Dicasterii Aboënsis Magni
Ducatus Finlandiæ, ASSESSORI Consul-
tissimo, Æquissimo, Domino & Pa-
trono meo propensissimo.

plendida, Juridica Borealis, stella Co-
ronæ,

*Quæ gerit excelsa fronte Patrona Themis.
Ardua dum volvis, trepidant tua teſta ſubire
Parva, nec immerito, ne nocitura forent.
Sed quia ſe ſperant ſibi conciliare favorem,
Si veniant placide, ſimplicitate ſuâ.
Accipias igitur, ſupplex rogo, fronte ſerena,
Quæ complexa rudis pagina noſtra fuit.
Sit labor hic tenuis nec non temerarius auſus,
Materies tamen eſt nobilis, apta tibi.
Quod ſuper eſt, voveo vivas Patriæq; tibiq;
Incolumis, nobis vive Patrone, diu!*

MICHAEL LITHOVIVS.

NA est natura atq; con-
ditio omnium omni-
no mortalium, ut sine
mediis extrinsecus
adsumtis diu conser-
vari nequeant: vires
enim tot laboribus lacescitæ, qvorefi-
ciantur, & ad pristinum redeant sta-
tum, qvotidiano opus est alimento, &
corpus ne ab injuria cœlesti læda-
tur, vel alia vis externa compagem
ejus destructum eat, tegumentis mu-
niri necesse est. Harum igitur au-
xilia rerum ut abunde cuivis suppe-
terent, natura homini instinctum
impressit, appetendi varias societa-
tes, pro cujusque vitæ genere ac
studio, ut ita indigentiaæ facilime
subveniatur, & alter alteri opem fer-
re

re possit: ubi enim homines sui conservandi causa in societatem aliquam coierunt, fieri aliter nequit, quin necessitas & multiplex inopia ipsos ad multas artes inveniendas exsuscitaret; prout Plaut. dicit in Stich. Act. 1. Sc. 2. *Paupertas omnes artes perdocet, ubi quem attigit.* Noluit proinde DEUS hominem otiosum esse, & gravi veterno torpere, sed curis acuit mortalia corda, ceu Poëta loquitur, ut suam industriam ac operam rebus necessariis impenderent, & ad illas omnes res creatas tanquam vitæ instrumenta referrent.

Ut autem eo felicius in sequentibus progrediamur, in antecessum nobis erit dispiciendum, quo fundamento nitatur potestas illa hominum utendi creaturis? Adferit quippe Aristoteles lib. 1. Polit. c. 5. omnia animalia propter usum & alimentum hominum creata esse, eorum quoque interesse, ut ab hominibus re-

3
regantur. In cuius sententiæ favo-
rem August. Lib. de Genesi contra
Manichæos, sic fatur: Omnia
animalia cetera subiecta sunt homi-
ni, non propter corpus, sed propter
intellectū, quē nos habemus, & illa
non habent. Quamvis etiam corpus
nostrum sic fabricatum sit, ut indi-
cet nos meliores esse, quā bestias, &
propterea quasi Deo similes. Omnium
enim animalium corpora, sive quæ
in aquis, sive quæ in terra vivunt,
sive quæ in aëre volitant, inclina-
ta sunt ad terram, & non creata sic-
ut hominis corpus. Ut autem ex
naturæ visceribus potestatem hanc
jam non eliciam, sciendum est, il-
lam imprimis ex donatione divina
dependere. Sicut enim ineffabili
DEI munificentiae vitam & alia in
acceptis referimus, sic & dominium
in res & animalia eidem debemus.
Id quod insuper patet ex Sacra Pa-
gina, ubi dicitur, DEUM universale

dominium mundi, omniumque rerum creatarum, quatenus hæ obnoxie queant esse dominio & usibus humanis, titulo donationis concessisse Adamo, & per hunc humano generi: Gen. I. v. 28. *Et benedixit eis DEUS, & dixit ad eos DEUS: crescite & multiplicate vos, & replete terram, & subijcite eam, & dominamini in pisces maris, & in volatile cæli, & in omnem bestiam reptantem super terram.* At postquam genus humanum se labe peccati turpiter fœdasset, & ob id maxima ejus pars aquis diluvii immersa fuisset, in eo clarissime imensa DEI clementia erga homines enituit, quod non donationem hanc justo judicio revocandam, sed in certum signum superabundantis sui amoris, innovandam voluerit, cum dixit Noacho Gen. IX. 1. 2. ubi sic: *Et benedixit DEUS Noach, & filiis ejus, & dixit eis: Crescite & multiplicamini & replete terram: & timor vester & pavor*
ve.

S

*vescer erit super omnem bestiam terræ,
& super omne volatile cæli, in omni quod
repet humi, & in omnibus piscibus ma-
ris, in manum vestram tradita sunt.*

Hæc & similia divina eloquia
unanimes interpretum consensu, satis
evincunt, non leve hominibus da-
tum esse imperium super animalia.
De eo tamen disquiri solet, *num ea-
dem ante repetitam donationis formulam,
in escam adhibere licuerit?* aliis liber-
tatem illam proscribentibus, propter
ea quod Adamus vesci jubetur her-
bis e terra nascentibus, ac si demum
Noacho concessum fuerit uti carne a-
nimalium ad cibum, velut in com-
pensationem curæ atque laboris im-
pensi in animalia, tempore diluvii in
arca servanda. Aliis contra defen-
dentibus, quorum rationes, brevitati
litaturi omittimus. Licet autem
verosimiliter dicatur, quod facultas
illa hominum in bestias circa initi-
um eo usque se non extenderit, ut

vitam quoque ipsis, utpote innoxiiis, eripere possint, illud tamen ad ablationem juris non pertinet, siquidem & homo in hominem imperium exercere potest, in quem tamen jus vitæ necisq; ex se non habet. Sufficit proinde primos mortales ea potestate in animantia instructos fuisse, ut quidam in colenda terra ipsis inservierint, a quibusdam vero lac in cibum, lanam in vestitū acceperint. Cæterum quod attinet ad vegetabilia, illa utique sine omni exceptione communem indigentiam levare debebant, siquidem major creditur tunc temporis fuisse eorum copia, quam ut omnia ab hominibus aliisque animalibus consumerentur, quod cum fecunditas terræ, tum raritas velcentium ejus fructibus, efficere potuit.

Ostendimus sic paucis, quomodo se habeat facultas humani generis in ordine ad ipsas creaturas, se-

sequitur exponendum, quæ ratione illa effectum obtinuerit, respectu hominum inter se consideratorum, ita ut quisque jam sit suarum rerum Dominus. Ubi antequam certi aliquid statuamus, necessum est scire, qualis fuerit primævus ille hominum status? Dicunt quippe Historici & Poëtæ tunc temporis omnia fuisse communia, & nimium familiaria nunc nomina, *meum & suum*, e mundo exulasse. Sic Seneca Octav. Act 2. Cingere assueverant suas muris nec urbes, pervium cunctis iter. Communis usus omnium rerum fuit, & ipsa tellus læta fecundos finus ultro pandebat. Verum ne ipsa vocabula nobis remoram injiciant, illa primum ab æquivocatione liberabimus.

Vox itaque *Communio* dupliciter acipitur: *negative & positive*: priori modo notat talem rerum statum, ubi illæ non possunt dici magis
ad

ad hunc quam ad illum spectare, sed ita in medio expositæ sunt, ut quilibet iis pro arbitrio uti possit, & ad commodum suum convertere, donec factum humanum intercesserit, iis quæ antea communia erant, partitionem inducens. *Posteriori* significatu nobis est certa quædam possessio, talis tamen, quæ non sit uni alicui assignata, sed eodem modo ad plures pertineat, ut sic differat a proprietate, quod hæc unum & certum aliquem respiciat, cui hæc vel illa bona jure convenire debent. Communio vero *positiva* est inter tales, quorum multi de una eademque re participant, ita tamen, ut nemo in solidum istius sit Dominus, sed pro rata quisque parte. Et hoc sensu dicit Seneca, nulla esse communia, nisi pars illorum ad singulos pertineat. Epist. 29.

His positis statum quæstionis optime expediri posse arbitror. Si

con-

concipiatur, DEUM ita concessisse hominibus uti hisce terrenis, ut nullum simul certum & determinatum præscriberet modum, juxta quem illa ad commoditates suas applicare debeant, h. e. neque proprietatem neque communionem illam, quam positivam diximus, ab initio introductam esse, sed indifferens & indefinitum solummodo jus in creaturas datum, a quo postea pro arbitrio licitum fuit discedere, & ad talem statum deflectere, ubi pax & concordia optime servari possint. Proinde quamdiu Adam solus cum sua familia in terris extitit, recte quidem dicitur fuisse Dominus omnium rerum, in quantum indulgentia Numinis earum particeps erat, & nullum alterius jus obstabat, ut loquitur Clar. Puffend. quo minus quicquid daretur rerum in usus suos posset convertere, si opus foret. Interim tamen jus Adami in res diversum

sum fuit ab illo dominio, quale jam est inter homines constitutum, quod quis posset vocare Dominium indefinitum non formaliter, sed concessive, non actu, sed potentia. Idque eundem obtinebat effectum, quem jam Dominium, rebus nempe pro lubitu utendi: Dominium tamen proprie loquendo non erat, quod nullus præterea homo tunc existeret, adversus quem effectum id existeret; hominibus autem postea subnatis, in Dominium transire poterat. Hactenus ille.

Minus recte igitur quidam ex concessione divina proprietatem inferunt, tanquam ista fuerit proxima & immediata ejus causa; prout facit Bœcler. Annot in Grot l 2. c. 2. his verbis: At qui divinitus traditam & hominibus donatam proprietatem, tum quæ imperium, tum quæ Dominium constituit, ex Historia Sacra novit, illi occupatio & divisio rerum non

non est causa proprietatis, sed proprietas causa occupationis & divisionis. Licet autem ex permissione summi Numinis, terrena hæc hominum potestati subiecta sint, exinde tamen non potest concludi, DEUM simul ac usum eorum concessit, etiam talem ordinem circa ea ipsis observandum injunxisse, ut privata Dominia constituerentur, ubi singuli proprium commodum promoverent; sed illud arbitrio & dispositioni hominum fuit relictum, utrum omnia communia retinerent, an vero unicuique suam portionem adsignarent, pro ut pax & tranquillitas cum omni honestate servanda id requirere visa fuit?

Concessio igitur divina non tollit pactum humanum, quo interveniente res antea promiscuo usui infervientes, partitione facta in proprietatem ire debebant, Non enim patet latius, quam ut benignitatem
 sit.

suam solummodo summus Creator hoc modo testatum faceret, præsertim erga genus mortaliū, cui etiam ex aliis creaturis utilitatem capere concessit.

Ab initio igitur, antequam genus humanum multiplicari cœpit & latius sese diffundere, nulla divisio rerum fuit, nulla proprietas, sed omnia communia erant, & indivisa omnibus, velut unum cunctis patrimonium esset; prout loquitur Justin. lib. xiii. Ac talis usus universalis juris, secundum Grotium, erat tum vice proprietatis. De tempore illo, quo Adam solus vixit, id clarum atque perspicuum est. Illi enim res nec potuerunt dici propriæ, quia sic debuissent existere etiam alii, qui ab earum communione arceri potuissent. Neque etiam communes scilicet positive, quia talis communitas præsupponit socium possessionis, ut superius notavimus.

Erant quidem Adamo uxor & liberi, sed respectu illorū, præsertim quamdiu societati paternæ addicti fuerunt, nullum ipsi dominium competere potuit. Quicquid enim illis intra teneram ætatem constitutis, tam ad victum quam ad amictum necessarium fuit, illud omne cura & industria patris parari debuit. Quod vero adultiores facti ad nutum parentis se componere tenebantur, præsertim circa usum rerum, ad id non vi dominii, sed potestate paterna Adamo competente, obligabantur. Proinde si quid filius Adams in scio patre ex rebus in usus suos arripuisset, non diceretur commisisse tur-tum, & ob id pœnam aliquam mereri, sed quia non præstitit debitum obsequium imperio paterno. Hinc itaque dicendum, neque Adamo neque filiis, quamdiu unius familiæ membra fuerunt, particulare dominium obtigisse, sed tum demum il-lud

lud incepit, quando nati relictis ædibus paternis proprias sibi sedes constituerunt.

Ex his apparet, quid reponendum sit illis, qui exinde, quod Cain & Abel distinctas possessiones habuerint, communionem primævam merum figmentum existimant; nimirum post ab alienatos filios coepisse quidem dominia particularia, ita ut nemini amplius alterius bona involare licitum fuerit; interim tamen adhuc cōmunitas, quoad maximā partem durare potuit. Non enim potest intelligi, quomodo a tribus familiis totus terrarum orbis occupatus fuisset, omniaque ejus bona illis sub possessionem cecidissent. Si quidem quam plurima fuerunt, quæ nunquam notitia sua adprehenderant, multo minus ad usum rei familiaris accommodare potuerunt. Sufficit proinde tantum imprimis bonorum dominium subiisse, quantum ad quotidia-

dianum cultum & victum requiri-
visum fuit. Reliqua sub communio-
ne manserunt, ut sic proprietates re-
rum non semel & simul, sed succes-
sive constituta sit, prout cupido & nu-
merus hominum accrevit.

Plures in eo errasse deprehendimus,
quod communione negativam cum
positiva confuderint; quorum unus
Bœclerus ea occasione, multa in no-
bili hac materia pertractanda, quæ
consistere non possunt, dixit. Ipse
etiam Grotius circa hoc impegisse
videtur: postquam enim commu-
nionem primævam egregie his ver-
bis adstruxisset: DEUS humano ge-
neneri generaliter contulit jus in
res hujus inferioris naturæ, statim
a mundo condito atque iterum post
diluvium reparato. Paulo post subjun-
git, statum illum durare potuisse, si
homines in magna simplicitate per-
stitissent; quod probat Exemplo po-
puli Americæ, aut etiam vixissent
in-

inter se in mutua quadam animi
 charitate, prout secundum ipsum o-
 lim fecerunt Esseni, & primitivi
 Christiani, Hierosolymis habitantes.
 Ut autem nihil jam de eo dicam,
 num factum hoc ipsis fuerit lauda-
 bile, aut vituperio dignum, hoc sal-
 tem demonstrasse sufficiat, quod
 talis communio, aucta & dilatata
 multitudine hominum, non fuerit
 possibilis: non enim potest servari
 nisi inter paucos, & qui non longe
 a se invicem distant, ubi etiam mu-
 tua opera, mutuumque auxilium
 obtineri potest. Ast ubi in latitudi-
 nem mille pluriumque milliarium
 discessum fuerit, frustraneus certe
 labor est, omnia in unum compor-
 tare, quia sic non modo in terra, ma-
 gna cum molestia iter faciendum
 esset, sed & maria trajicienda, ubi
 antequam ad locum communitatis
 perventum fuerit, variae mutationes
 contingere possent. Præterea dubiū
 est

est num mutua charitas inter illos possit consistere, qui tali rerum communione utuntur. Etenim si unus plus operis huic vel illi rei impendat, quam alter, maiorem etiam exinde vellet fructum capere, alias rixis & litibus occasio præberetur. Si socordes æque cum sedulis de bonis participarent. Insuper & illud malum hunc rerum statum sequeretur, quod omnium animos pigritia occuparet, alter alteri confideret, nec quisquam de rebus ad communem vitam necessariis prospiceret.

Causæ vero impellentes, quare ab hac communione discessum fuit, statui possunt studiorum diversitas, & laboris inæqualitas. Etenim cum multæ sint res, quibus vita communis carere nequit, quæque sine hominum manu atque industria haberi non possunt: hinc tot inventæ artes & varia vitæ studia, in variis rebus naturalibus occupata, quorum mul-

triplex, ac pene infinitus ad vitam
 humanam commode degendam u-
 sus esse potest. Cœterum quia tunc
 temporis, eodem modo, uti nunc,
 cum hominibus comparatum esse
 potuit, ut quidam hebetioris essent
 ingenii, minusque apti ad edendum
 aliquid usibus humanis dignum,
 quorundam animos rursus pigritia
 occupasset: hinc absonum & in-
 conveniens videbatur, ut tales æquo
 jure in rerum participationem ad-
 mitterentur cum illis, quorum in-
 genio, industria, atque labore pro-
 ductæ fuerunt. Juxta illud Sol. χρή-
 ματι δ' ἰμεῖρω μὲν ἔχειν ἀδίκως δὲ πι-
 πείσθαι ἐκ ἐθέλω. Proinde habita ra-
 tione pacis, quomodo inter tam di-
 versa ingenia, & in tanta laborum
 inæqualitate, ne querelæ orirentur,
 servari possit, dominia introduce-
 bantur, præsertim circa res tales,
 quæ cultura hominum accesserunt,
 & quarum tanta non erat copia, ut
 omnium

omnium simul necessitatibus sufficerent. Et illa deinceps consensu omnium, five tacito, five aperto, confirmari debebant: par enim utriusque vis in tali rerum negotio fuisse superponitur, & quidem tanta, ut quod uni hac ratione in portionem cessit, id alter ipsi non, nisi per injuriam, eripere potuit.

His ita expensis, modos obtinendi dominii considerabimus, præmissa definitione, quæ sonat in rem potestas, five jus, quod aliquis habet, in rem tanquam substantiam ad se pertinentem, disponendi, & alios ab eadem arcendi. Variis modis dominium comparari potest; imprimis originaliter & derivative. De priori nobis jam est sermo, quando scilicet acquiritur res, quæ in nullius dominio particulari olim fuerat. Fit autem hoc vel per divisionem, vel per occupationem. Etenim cum res in initio in usum hominum pro-

ductæ sint, ac proinde sub illorum dominium cadere possint, jure optimo super his ita conventum fuit, ut primo, quando pauciores erant homines, per divisionem sua cuique portio adsignaretur, quemadmodum vero simile est fecisse Adamum, quando filios suos velut emancipavit, & in distinctas familias abire jussit; quorum alter cum terræ cultura vacaret, indicium est, de rebus ad eam necessariis a Parente eidem prospectum fuisse, terminos etiam agrorum positos, ne plus sibi arriperet, quam ut ab una familia regi possit, eidemque licet insigniter multiplicatæ satis superque conservandæ sufficiat. Alter rursus, nimirum Abel, sua pecora & compascua haberet, non aliunde, quam ex partitione, a Patre facta; etenim ne vacuis manibus domo paterna in coloniam exiret, ideo ipsi quoque quantum opus foret ex rebus in medio positis attri

attributum fuit. & hoc modo peragitur divisio rerum auctoritate parentis.

Deinde potuit etiam illa cum-
muni consensu fieri, imprimis vero
expresso; neque enim aliter scire
poterant alii, quid quisque suum ef-
se vellet, ut eo abstinere alii, & idem
velle plures poterant. Actu igitur
externo, seu adprehensione opus fuit,
prout loquitur Puffend. quæ ut pro-
duceret effectum moralem apud a-
lios, abs re per alterum apprehensa
abstinendi, pactum antecedere debe-
bat, & expressum quidem quando
plures simul res in medio positas
inter se diviserunt. Sorte quoque id
ipsum effici potuit; Ordinarie enim
juxta Bodin. l. 1. Dæmonom. c. 5. illa
freqventatur in successionibus divi-
dendis, & bonis communibus popu-
lorum Legibus permitta, & valde
necessaria rixis & contentionibus,
quæ infinitæ forent, evitandis. Hic

modus acqvirendi domini est quasi a fortuna: unde Justinian. lib. 3. de Legat. Sortem dicit esse fortunam judicem in rebus dubiis, aut communibus dividendis. Sic partiti sunt terram Canaan Israelitæ. Grot. lib. 3. de J. B. & P. c. 23.

Diximus etiam occupatione aliquid proprium fieri posse, quod ita intelligendum: res quæ a primis divisoribus intactæ relinqvebantur, nec certo alicui possessori cedebant; de his ita dispositum fuit, ut primo occupantis fierent, ut iis tuto frueretur, qui eos ante alios comparasset. Nam quod ante nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur. Justin. Inst. de rerum divis. Est vero occupatio corporis ad corpus domini acqvirendi gratia facta applicatio, qualis circa res mobiles maxime fit manibus, circa res soli pedibus. Unde quia occupationis nomine aucupium, venatio, piscatio in-

intelligitur, Aeris volucres, feræ, terræ animalia & pisces maris, illius esse incipiunt, a quo primo intercipiuntur. Hoc tamen notato, quod illud solummodo locum habeat inter incolas certæ alicujus provinciæ, ubi tam sylvæ quam maria æque omnibus communia sunt. Ast ubi hæc divisim possidentur, unusquisque ab illa parte, cui ipse dominatur, ceteros omnes arcere potest, quo minus aucupium vel piscaturam illic exercent.

Ut autem eo melius ratio occupationis pateat, eo ipso etiam de domini objecto agemus; ubi imprimis sciendum, quid per naturam istius sit capax, sunt enim quædam ejus naturæ atque indolis, ut proprietatem subire non possint, sed maneant sub statu communionis primævæ, ut aer, aqua profluens, &c. Cum propter amplitudinem suam inexhausta sint, & facile omnium u-

sibus patere qveant; ita Lycios Lat.
 apud Ovid. Quid prohibetis aquas,
 usus communis aquarum est? Alia
 vero sunt ejusmodi, quæ post insti-
 tutas societates promiscue omnibus
 competere & inservire nequeunt.
 Circa hæc id imprimis observandū,
 quod res, quæ immediate sui usum
 præbent hominibus, nec tanta copia
 producuntur, ut omnibus simul sup-
 petere qveant, illæ primum in pro-
 prietatem transiisse intelligantur, &
 quidem propterea, ut hoc modo li-
 tes & discordiæ, quæ ex concursu
 plurium ad rem eandem facile oriri
 potuissent, præcaverentur. Illa ve-
 ro, quorum major erat laxitas, ut-
 pote agri, paulatim in privata do-
 minia describi poterant, prout indo-
 les & multitudo hominum videba-
 tur requirere. Proinde cum primi
 mortales sedes suas ponerent, tan-
 tum illorum sibi arrogarunt, quan-
 tum usibus suis sufficiens judicabant;

cætera in statu communionis primævæ relicta, a posteris occupabantur; quod hac ratione fieri potuit, ut qui primus limitibus illa circumscriberet, eisque culturam adhiberet, jure ipsius dicerentur propria, etsi vel nullum pactum externum intercesserit, quo confirmarentur: potuit enim sufficere tacitus omnium consensus, qui omnino aderat, obligans ceteros ad abstinendum eo, quod quis hoc modo acquisivit. De fluviis & fluminibus hoc tenendum, quod qui circumjectas ripas occupabant, iisdem etiam illa in possessionem cesserunt.

Vexatissima est quæstio de mari, num illud etiã sua natura aptũ sit, ut una cum terra in proprietatẽ eat? Ubi dicendum, primis temporibus, quando usus navigationis incognitus erat, dominiũ se non extendisse ultra littora, nec statim post repertas naves, antequam eo fine iis uti inciperent

rent homines, ut piraticam exerce-
rent, & ad littora habitantes infe-
starent, tunc demum portus sibi pro-
prios fecerunt, aliquid etiam finiti-
mi maris adsumtum, in quantum il-
lud servire poterat, ut defenderen-
tur terræ, quas possidebant. Et cum
intellexissent non minus in mari,
quam terra diversas contineri par-
tes, quarum quædam essent frugi-
feræ, hoc est abundarent piscibus,
margaritis, & aliis istiusmodi. Hinc
factum, ut proximi quique illas sibi
proprias assererent. Sinus quoque
& freta ab accolis ipsorum occupa-
ta sunt, præsertim post excogitata
vectigalia, quæ tam a transeunti-
bus, quam ad se adpellentibus exi-
gerent.

Cœterum quid statuendum sit
de vastissimo Oceano, magnis conti-
nentibus interjecto, an & ipse do-
minii sit capax, ita ut magis ad u-
num vel plures, quam ad omnes lit-
tora

rora ejus accolentes pertineat? non
 convenit inter doctos. Sunt qui hoc
 adfirmant, ita tamen, ut majorem
 respectum ad patriæ suæ commoda
 habuerint, quam ad rei veritatem.
 Arbitramur itaque plane inutile &
 supervacuum esse, ea velle ad se ar-
 ripere, quæ tam amplissima gau-
 dent sufficientia pro omnibus, ut
 semper inexhausta maneant. Quin
 & ineptum est, tantæ rei dominium
 sibi asserere, cujus tamen usu alios
 arcere nemo potest, quo minus de
 eo particepent. Jactent proinde
 Angli & Batavi se dominos maris,
 libera tamen erit navigatio omnibus,
 utpote res innoxia utilitatis. Dicant
 Hispani se primum vastitatem ejus
 emensos, & exinde sibi jus compete-
 re; sed juxta hoc cogitent, non uni vel
 alteri, sed universo generi humano
 orbem terrarum a Numine conces-
 sum. Consensus ergo tacitus pri-
 morum hominum, quo posteris ea

occupandi veniam dederunt, quæ sub divisionem cadere nequiverant, non potest extendi ad talia, quæ si unus possideret, reliqui omnes iniquissimo premerentur servitio. Quippe cum istis de tali casu in mentem venire non potuit.

Restat ut paucis originem dominii ad jus arbitrarium pertinere demonstrarem. Etsi enim societates, quod finem & essentiam earum attinet, a jure naturali dependeant; media tamen & subsidia, sine quibus commode, ne dum feliciter regi nequeunt, legibus arbitrariis determinata sunt: quæ cum præcise sibi propositam habeant utilitatem considerandam, placitisq; hominum latae sint, proprietatibus constituendis optime accommodari possunt; siquidem & hæ non alia de causa introductæ sunt, quam ut hac ratione obtineretur, quicquid ad vitam bene beateq; agendam pertinet. Non tamen propterea existi-

man-

mandum, hanc rerum distinctionem omnimode suo fundamento destitui, cum & illa juris naturæ esse dicantur, quæ aliquam convenientiam cum eodem habent, quæque proveniunt a naturali inclinatione, etsi plane debita non sint, sic ut istud omitti, hoc fieri, sine peccato nequeat; quippe quod proprium juris naturalis requisitum est. His affinia sunt, quæ Rachelius pag. 300. ex Conring. depromsit, videlicet naturam quædam jussisse aut vetuisse καὶ ὑποκρίσας, simpliciter omniq̃ tempore agenda vel omittenda: alia vero ὑποθετικῶς, posito nempe, si hoc aut illud placuerit hominibus. Ita simpliciter justum est, DEUM colendum esse: hypotheticum vero præceptum, si homines velint sua bona privatim possidere, tum alteri, quod privatim possidet, eripiendum non est. Ulterius hæc persequi

sequi vetat jam temporis angustia, proinde a te, B. L. quæ par est animi observantia contendo, ut cum venia & favore hoc tenue specimen suscipere velis.

SOLI DEO GLORIA!

